

Hódolat a hódoknak – avagy a *holtfákkal* kialakuló új vizes élőhelyek az aszálykárok enyhítésére is alkalmasak lehetnek

Iskolásokkal és biológia/fizika/környezettan szaktanárokkal eredjünk a hódok munkájának nyomába!

Hogy épít várat a hód? Milyen anyagokat használ? Hogy kapcsolódik ez a komposzthoz, illetve a vízmegtartáshoz? Milyen további élőhelyeket alakít ki maga körül a tájban? Terepasztalt készíthettek, hogy modellezzétek kicsiben a tevékenységeit! Avagy modellezhető a kanyargós patak, illetve a nyílegyenes patakmeder vízlefolyási sebessége. Jó-e az nekünk, ha gyorsan lefolyik, eltűnik a víz a tájból? Hogyan „fordítja ki”, úgymond, a hód munkálatai során a vizet a tájba? Mely hozzátok közel található helyen tudjátok vizsgálni a hód munkáját? Néhány példa: Zebegény, Zsámbéki medence, Csömöri patak, Rákospalotai-láp. Keresgéljete a Hódtérképen is ilyen területeket. Várjuk sokrétű munkáitok bemutatását!

Néhány szakmai anyaggal segítjük az elindulást.

Réder Ferenc (vegyszermérnök, tanár, biológusmérnök, vízgazdálkodási szakember) előadása Kismaroson – Mit érünk víz nélkül? <https://www.youtube.com/watch?v=0Bkq-DZH2aU>

Konferencia összefoglaló: <https://ecolres.hun-ren.hu/a-hodok-szerepe-a-vizgazdalkodasban-2024/>

A HÓDOK SZEREPE A VÍZGAZDÁLKODÁSBAN 2024 – HUN REN ÖKOLÓGIAI KUTATÓ KÖZPONT

Az eurázsiai hód őshonos, ökoszisztéma-mérnök állatfajunk, mely a 19. század közepén kipusztult Magyarországról. A nyugatról történő spontán terjedés és egy magyarországi visszatelepítési program eredményeként mára újra elterjedt hazánk valamennyi állandó vizű vízfolyásán. Állomány nagysága 2020-ban elérte a 10-11 ezer példányt. Ezzel párhuzamosan a fajjal összefüggő természetes tájtalakító hatások jelentősége is növekedett. Az ártéri területek megváltozott hasznosítása miatt ezen hatások egy része ember-vadvilág konfliktusokhoz vezet.

A hód rágása, kotorékászása, vár- és gátépítése egyaránt konfliktusok forrása. A hódüregek károkat okozhatnak a vízügyi létesítményekben. Az árvízvédelmi töltésekben ásott kotorékok felszámolása, az ismételt üregásás megakadályozása a Vízügyi Igazgatóságokat többletfeladatokkal és jelentős fenntartási költséggel terheli. A hódgátak befolyásolják az árhullámok levonulását és a vizek tájban való szétterülését. Ezen gátak vízkár-megelőzési céllal való elbontását a Vízügyi Igazgatóságok az ország számos területén rendszeresen kérelmezik a természetvédelmi hatóságnál. A hódgátak lokális problémákat okozhatnak például beépített, mélyfekvésű területek szomszédságában vagy hídlábaknál. Ugyanakkor nemzetközi tanulmányok megállapították, hogy a települések között található hódgátrendszerek a víz meglassítása és oldalirányú kivezetése által fékezhetik az árhullámok levonulását, csökkentve az árvízcsúcsokat. *A hód általi mederduzzasztás és a medren kívüli, kontrollált elárasztás fontos szereppel bírnak vízkészleteink megőrzésében, az egyre súlyosbodó nyári aszályok mérséklésében. Fontos tehát, hogy a közeljövőben olyan stratégiát alakítsunk ki, melyben nemcsak potenciális kockázatként tekintünk a hódgátakra, hanem azok árvízvédelmi kockázatot mérséklő és vízmegtartást támogató szerepét is figyelembe vesszük.* A hódgátak általi elöntés esélyét, helyét és mértékét lokálisan optikai szintezés, vízgyűjtő-szinten felszíndomborzati modellek segítségével lehetne értékelni.

Az elmúlt évtizedek gyakorlata rávilágított arra, hogy a hódgátak elbontása nem kínál hosszútávú megoldást a konfliktushelyzetekre. Ausztriában és Szlovéniában azonban rutinszerűen alkalmaznak a hódok távoltartására és a hódgátak vízszintjének szabályozására szolgáló eszközöket. Ezek

működésével kapcsolatos tapasztalatainkat elsőkézből mutatjuk be a rendezvényen, és párbeszédet kezdeményezünk a nyugati módszerek hazai adaptálási lehetőségeiről.

A 2024-es konferencia kiemelt témája volt továbbá a patak ártéren, részben a hód tevékenysége révén újból kialakuló időszakosan vízzel borított területek (nedves rétek és mocsarak) megőrzése, ami nemcsak vízgazdálkodási és természetvédelmi, hanem mezőgazdasági kérdés is. Az Európai Unió Közös Agrárpolitika Stratégiai Terve 2024-től támogatja a területek vízzel borított állapotban való megtartását, ami a hóddal összefüggő konfliktusok kezelésének is fontos eszközévé válhat. A patak ártéren a táji adottságoknak megfelelő tájhasználat – tehát intenzív szántóföldi művelés helyett gyeperővel gazdálkodás, a legmélyebb területeken pedig felhagyás – ösztönzésével az ember-hód konfliktusok, így a szükséges beavatkozások száma nagyságrendekkel csökkenthető lehet.

Képek: **Bag (Pest vármegye, Gödöllői-dombság), Fási Tiborról elnevezett tanösvény – Hód szerepe az Egres patakon**

Az 1940-es években itt kialakult tavat a bagiak nyáron strandként, télen pedig korcsolyázásra is használták.

A benzinkút építésekor feltöltötték ezt a területet, az Egres-patakot pedig az autópálya útvonala miatt kikövezett mederbe terelték, így folyik egészen a Galgáig. A partszakasz egy részét hódítók vették birtokba, lássuk, találkozol-e velük!?

A parkban töltött időhöz jó szórakozást és kellemes kikapcsolódást kívánunk!

(Forrás: Balázs Gusztáv - Helytörténeti Baráti Társulat, Egres folyóirat, Horváth Lajos: Bag története c. könyv)

"A jövő vagy zöld, vagy semmilyen."
(Füsi János)

Tanösvényünk a Bonifác Alapítvány sikeres pályázata és Bag Nagyközség közösségi összefogása eredményeként jött létre.

Bag a Gödöllői-dombság peremén fekszik, ahol az Egres-patak a Galga medrébe ömlik. Elhelyezkedése alapján átmeneti vidék az Alföld és az Északi-Középhegység között. A településhez tartozó erdő- és gyepterületek védelme különösen fontos a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából.

Hódrágta fatörzs

Hód által kialakított tó az Egres patakon, Bag

Patakreitalizáció Facebook oldalon – Réder Ferenc jegyzi a tartalmakat

Réder Ferenc átfogó előadása:

<https://www.facebook.com/patakreitalizacio/posts/pfbid0LChTaa9koVJxKYgLUj3PYoFEuGNTvdoT9xuR34oU6SVDhEfADxmUDZwhM198RLjzl>

Hódos élőhelyek kereshetőek az országban, a világban -

<https://www.facebook.com/profile/100079565164463/search/?q=h%C3%B3dhelyre%C3%A1ll%C3%ADt%C3%A1s>

Terepasztal – Zsámbéki medence Tájjvédelmi Körzet

<https://www.facebook.com/patakreitalizacio/posts/pfbid0LSnZxiWgZUMpLsy7RBurj4ztvt5hH7DLahTEJoXZNP3ndpFM777WsetQFXN9iyYYI>

Hódtérkép <https://hodterkep.hu/>

dr. Juhász Erika hódszakértő előadása, 33 perc - <https://www.youtube.com/watch?v=fXEJ2FD7DCK>

Tájformáló hódok - <https://www.visithusrb.com/hu/cikkek/regionk/tajformalo-hodok-9678>

További szakanyagok lehetnek angolul is

<https://vimeo.com/ondemand/thebeaverbelievers>

<https://www.youtube.com/watch?v=GmdWsC9YwOo>

27 perces angol dokumentumfilm